

Sygn. akt V U 1203/15

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 31 marca 2016 r.

Sąd Okręgowy - Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Legnicy

w składzie:

Przewodniczący: SSO Adrianna Mongialło

Protokolant: star. sekr. sądowy Klaudia Treter

po rozpoznaniu w dniu 31 marca 2016 r. w Legnicy

sprawy z wniosku M. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

o ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania M. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L.

z dnia 1 października 2015 r.

znak (...)dec. nr (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **zasądza od wnioskodawczyni na rzecz Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. kwotę 2 400 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego.**

Sygn. akt VU 1203/15

UZASADNIENIE

Decyzją z 1 października 2015r., nr (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. stwierdził, że M. C. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie chorobowemu od 1 maja 2015r.

W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, że ogół istniejących okoliczności towarzyszących zgłoszeniu wnioskodawczyni do ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej daje podstawę do stwierdzenia, że miało ono na celu wyłącznie uzyskanie tytułu do ubezpieczeń, w konsekwencji uzyskania prawa do zasiłku chorobowego i macierzyńskiego. ZUS ustalił, że przedmiotem działalności gospodarczej wnioskodawczyni, zarejestrowanej w dniu 4 maja 2015r. było „pozostałe sprzątanie oraz niespecjalistyczne sprzątanie budynków i obiektów przemysłowych”. Analizowane dokumenty rozliczeniowo-podatkowe nie potwierdziły wyjaśnień wnioskodawczyni, jakoby obsługiwała codziennie średnio dwóch klientów. Nie przedłożyła ona żadnych umów z kontrahentami, zaś wykazany dochód za maj i czerwiec w 2015r. był nieznaczny i wynosił odpowiednio 970 zł i 150 zł. Mimo to ubezpieczona zdecydowała się na zgłoszenie w maju 2015 r. maksymalnej podstawy, co powodowało, że opłaciła składki za ten miesiąc w wysokości 3 144,44 zł, zaś w czerwcu 2015 r. w kwocie 943,34 zł, po czym korzystała ze świadczeń chorobowych i macierzyńskich. ZUS podkreślił, iż decyzję o zgłoszeniu maksymalnej

podstawy wymiaru składki wnioskodawczynie uzasadniała jedynie tym, że przysługuje jej takie prawo. Kwestionując organizację wykonywanej działalności organ rentowy zarzucił też, że wnioskodawczynie była wyposażona tylko w środki czystości stosowane typowo w gospodarstwach domowych, nie dysponując odpowiednimi koncentratami, nie posiadała też odpowiedniego sprzętu do sprzątania. Wykonywane czynności nie spełniały definicji działalności gospodarczej określonej w art. 2 ustawy

z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej. Wobec tego zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych z dniem 1 maja 2015r. uznane zostało przez organ rentowy jako sprzeczne z prawem i jako takie nieważne.

Odwołanie od powyższej decyzji złożyła wnioskodawczynie M. C. podnosząc, iż usługi sprzątania wykonywała w celu uzyskania zarobku, a fakt nieosiągnięcia zysku nie może podważać faktu prowadzenia działalności gospodarczej, jak i wysokości zgłoszonej podstawy wymiaru składek z tego tytułu, skoro mieści się ona w granicach prawa. Wyjaśniła, że nie opłacała się jej korzystać z koncentratów i zaopatrzać w specjalistyczny sprzęt sprzątający, gdyż usługi wykonywała u klientów, którzy udostępniali jej własne sprzęty i środki czystości. Wskazała, że od września 2015 r. kontynuuje wykonywanie usług sprzątania. Wniosła o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez ustalenie podlegania ubezpieczeniom społecznym od 1 maja 2015 r.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. wniósł o jego oddalenie, uzasadniając swoje stanowisko tak jak w zaskarżonej decyzji. Podniósł nadto, że zgłoszenie wnioskodawczynie do ubezpieczeń społecznych było sprzeczne z zasadą solidaryzmu społecznego oraz jest nadużyciem prawa w rozumieniu art. 5 k.c.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

M. C. zgłosiła w organie ewidencyjnym działalność gospodarczą w zakresie „pozostałego sprzątania oraz niespecjalistycznego sprzątania budynków i obiektów przemysłowych” według PKD, od dnia 1 maja 2015 r. Z tego tytułu 4 maja 2015r. wnioskodawczynie zgłosiła się do obowiązkowych ubezpieczeń emerytalnego, rentowych i wypadkowego oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego. Dokonując zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych wnioskodawczynie nie skorzystała z ulgi dla rozpoczynających prowadzenie działalności gospodarczej i nie wskazała najniższej podstawy wymiaru składki.

Do podstawy wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne i Fundusz Pracy wnioskodawczynie zadeklarowała od 1 maja 2015r. dochód w wysokości 9 897,50 zł, a w czerwcu 2015 r. dochód w wysokości 2 969,25 zł. Kwoty należnych składek uiszczyła w całości. Od 10 czerwca 2015r. wnioskodawczynie nie wyrejestrowała ani nie zawiesiła działalności gospodarczej i wykazuje podstawę wymiaru składek jedynie na ubezpieczenie zdrowotne i od tej podstawy opłaca składki w wysokości 279,41 zł. Składki za pierwsze dwa miesiące działalności wnioskodawczynie pokryła z oszczędności z prezentu ślubnego z 2011 r.

Decyzję o zgłoszeniu działalności gospodarczej wnioskodawczynie podjęła z uwagi na to, że była w ciąży i nie miała żadnego tytułu do ubezpieczeń społecznych, jednocześnie nie liczyła na zawarcie umowy o pracę, z uwagi na ciążę. O możliwości i sposobie rozpoczęcia działalności gospodarczej dowiedziała się z informacji z Internetu. Tam też uzyskała informacje o sposobach rozliczenia składek na ubezpieczenia społeczne i zdecydowała się na zgłoszenie najwyższej możliwej podstawy wymiaru składek, gdy ustaliła, że taka czynność nie jest w jej przypadku zabroniona i zabezpieczy to jej interesy. W chwili rejestracji działalności czuła się dobrze, mimo że termin porodu przypadał na drugą połowę lipca 2015r. Na potrzeby wykonywania usług sprzątania zakupiła ścierki oraz podstawowe środki czystości używane do sprzątania, mycia okien i podłóg i mebli na kwotę 114,90 zł. W celu zdobycia klientów przygotowała ulotki, które pozostawiła w sklepach i na klatkach schodowych w miejscu swojego zamieszkania, tj. w Ś.. Reklama jej działalności miała rozchodzić się tzw. „pocztą pantoflową”.

W okresie od 1 maja 2015r. do 9 czerwca 2015r., a następnie od września 2015r. M. C. wykonywała czynności sprzątania na rzecz osób, które potrzebowały jednorazowego wysprzątania prywatnych domów lub mieszkań, dwa razy sprzątała mieszkanie po remoncie. Za usługę sprzątania podłóg i mebli wnioskodawczynie pobierała bez pokwitowania kwotę ok. 50 zł, a gdy dochodziło do tego mycie okien, stawka wzrastała do kwoty ok. 70 zł.

W raporcie księgi przychodów i rozchodów za maj 2015r. wnioskodawczynie wykazała łączny przychód nieudokumentowany w wysokości 970 zł, w czerwcu wyniósł on łącznie 160 zł, za wrzesień 180 zł i za październik 400 zł.

Wnioskodawczynie nie zawierała z żadnym klientem umów dotyczących wykonywania stałej usługi sprzątania. Jedną z klientek była dobrze jej znana żona kuzyna - A. S., której wykonywała „na telefon” typowe prace porządkowe w domu.

Wnioskodawczynie chciała podjąć współpracę z gospodarstwami agroturystycznymi, w których mogłaby wykonywać usługi sprzątania. Nie podjęła żadnych prób nawiązania kontaktu z tego typu potencjalnymi kontrahentami.

Bezpośrednio przed zgłoszeniem do ubezpieczeń z tytułu działalności gospodarczej wnioskodawczynie nie posiadała tytułu do objęcia ubezpieczeniem chorobowym. Wychowywała jedno dziecko.

Od 10 czerwca 2015r. wnioskodawczynie była niezdolna do pracy. Dnia (...) urodziła dziecko. Od września 2015r. czynności sprzątania wykonywała w zakresie pozwalającym jej na zapłatę składek na ubezpieczenie zdrowotne. W grudniu 2015r. zaprzestała sprzątania u S. S., a na początku stycznia 2016r. u A. S..

W okresie od 5 sierpnia 2015 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w L. przeprowadził kontrolę w zakresie zgłoszenia do ubezpieczeń społecznych i zdrowotnego M. C.. W toku postępowania wyjaśniającego wnioskodawczynie złożyła wyjaśnienia przed organem rentowym zeznając między innymi, że średnio obsługiwała dziennie dwóch klientów, jednak nie pamięta danych osobowych żadnego z nich.

Po przeprowadzeniu kontroli organ rentowy, decyzją z 1 października 2015r. stwierdził, że M. C., nie podlega od dnia 1 maja 2015r. obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym i dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą.

d o w ó d: - akt a ub e z p i e c z e n i o w e w n i o s k o d a w c z y n i;

- kserokopia ewidencji sprzedaży za wrzesień i październik 2015 r. , k. 10;

- kserokopia podatkowej księgi przychodów i rozchodów za wrzesień 2015 r. , k. 14;

- informacja organu rentowego z 15.12.2015 r., k. 30 ;

- kserokopia zeznań podatkowych za lata 2012-2014, k. 37-39;

- kserokopia karty ciąży wnioskodawczynie, k. 34-36; ,

- zeznania świadka G. A. , e-protokół od 00:38:18 -00:45:41 ;

- zeznania świadka S. S. , e-protokół od 00: 45:41 -00:54:27;

- zeznania świadka A. S., e-protokół od 00:54: 27 -01:05:24 ;

- przesłuchanie wnioskodawczynie , e-protokół od 00:03:51 -00:38:18 .

Sąd zważył, co następuje:

Odwołanie jest niezasadne.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 i art. 12 ust. 1 w zw. z art. 13 pkt 4 ustawy z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r., poz. 1442 t.j.) osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą podlegają obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym oraz wypadkowemu od dnia rozpoczęcia do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Natomiast w myśl art. 11 ust. 2 ustawy o dobrowolnym ubezpieczeniu chorobowym podlegają osoby prowadzące pozarolniczą działalność gospodarczą.

Jak wynika z art. 8 ust. 6 pkt 1, za osobę prowadzącą pozarolniczą działalność uważa się osobę prowadzącą pozarolniczą działalność gospodarczą na podstawie przepisów o działalności gospodarczej lub innych przepisów szczególnych.

W myśl art. 2 ustawy z 2 lipca 2004r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r., poz. 672 t.j.), działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórcza, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły. Jest to legalna definicja działalności gospodarczej, co oznacza, że powinna być ona traktowana jako powszechnie obowiązujące rozumienie tego pojęcia w polskim systemie prawnym (postanowienie SN z 2.02.2009r., V KK 330/08, Prok. i Pr.-wkl. 2009, nr 6, poz. 17, zob. też uchwałę Sądu Najwyższego z 23.02.2005r., III CZP 88/04, OSNC 2006, nr 1, poz. 5). Od spełnienia jej przesłanek zależy istnienie tytułu podlegania obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym, przy czym już z samej tej definicji, jak i z art. 13 pkt 4 wynika, że nie samo zgłoszenie działalności do ewidencji powoduje obowiązek ubezpieczenia społecznego lecz rozpoczęcie jej wykonywania. Zatem ustawodawca odwołuje się do rzeczywiście podjętych czynności, działań określonych we wpisie do ewidencji działalności gospodarczej - podjętych w celu zarobkowym.

Innymi słowy, działalność gospodarcza w rozumieniu powyższych przepisów to prawnie określona sytuacja, którą trzeba oceniać na podstawie zbadania konkretnych okoliczności faktycznych, wypełniających znamiona tej działalności lub ich niewypełniających. Prowadzenie działalności gospodarczej jest zatem kategorią obiektywną, niezależnie od tego, jak działalność tę ocenia sam prowadzący ją podmiot i jak ją nazywa oraz czy dopełnia ciężących na nim obowiązków z tą działalnością związanych, czy też nie. Sąd Najwyższy (uchwała z 23.02.2005r., III CZP 88/04) stwierdził, że działalnością gospodarczą jest działalność wykazująca zawodowy, czyli stały, charakter, podporządkowanie regułom zysku i opłacalności (lub zasadzie racjonalnego gospodarowania) oraz uczestnictwo w działalności gospodarczej (w obrocie gospodarczym). Zarobkowy charakter działalności stanowi podstawową, konstytutywną cechę działalności gospodarczej (zob. wyrok Sądu Najwyższego z 25.04.2013r. I UK 604/12). Działalność musi zawierać elementy planowania zysku, organizacji pracy nastawionej na przychód, racjonalizacji kosztów, także publicznoprawnych. Dana działalność jest zarobkowa, jeżeli jest prowadzona w celu osiągnięcia dochodu ("zarobku") - rozumianego jako nadwyżka przychodów nad nakładami (kosztami) tej działalności. Brak przedmiotowej cechy przesądza, iż w danym przypadku nie można mówić o działalności gospodarczej (w rozumieniu art. 2 u.s.d.g.). W tym zakresie znaczenie ma zatem też kryterium subiektywne w postaci dążenia danego podmiotu do osiągnięcia zarobku przez wykonywanie określonej działalności. Nie jest więc konieczne faktyczne osiągnięcie dochodów z danej działalności. Przynoszenie strat przez daną działalność (zarówno przejściowo, jak i w dłuższych okresach) nie pozbawia jej statusu działalności gospodarczej. Należy bowiem liczyć się z możliwością nieuzyskania przychodu z prowadzonej działalności gospodarczej, czyli poniesienia straty. Tym samym o zarobkowym charakterze działalności gospodarczej nie decyduje faktyczne osiągnięcie zysku, lecz zamiar jego osiągnięcia (cel), także na początkowym etapie rozpoczęcia prowadzenia działalności.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy w okresie od 1 maja 2015r. wnioskodawczyni podlegała obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu i dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności gospodarczej. Zdaniem Sądu, analiza materiału dowodowego, zgromadzonego w niniejszej sprawie nie pozwala przypisać działaniom wnioskodawczyni wyżej wskazanych cech działalności gospodarczej.

W pierwszej kolejności należy zważyć na krótki okres pomiędzy rozpoczęciem działalności gospodarczej, a powstaniem niezdolności do pracy. Słusznie podnosi wnioskodawczyni, że samo rozpoczęcie działalności gospodarczej przez kobietę w ciąży, niezależnie od tego, czy jest to ciąża początkowa czy zaawansowana, nie może podważać prowadzenia tej działalności. Jednak istotne jest rzeczywisty zamiar prowadzenia działalności gospodarczej, a o jego istnieniu

nie może świadczyć nagła decyzja o wykonywaniu usług w zakresie sprzątania, generująca na podstawie świadomie podjętych działań koszty kilkukrotnie przewyższające zyski.

W okolicznościach sprawy niniejszej sposób działania wnioskodawczynie nasuwa poważne wątpliwości, co do jej rzetelności i zachowania zasady racjonalnego gospodarowania. Rozpoczęcie działalności gospodarczej powinno być bowiem działaniem konsekwentnym i przemyślanym pod względem organizacyjnym, technicznym, ekonomicznym, finansowym, marketingowym, handlowym. Powyższym warunkom nie odpowiadają działania podjęte przez wnioskodawczynię. Nie podjęła ona działań podporządkowanych i planujących, podporządkowanych osiągnięciu zysku w czasie planowanego prowadzenia działalności, a jedynie podjęła kilka jednostkowych czynności, w konsekwencji zmierzających do uzyskania świadczeń związanych ze stanem ciąży, co potwierdziła w odwołaniu i w toku przesłuchania. Czynności sprzątania, podejmowanych doraźnie, w sposób niezorganizowany, bez nastawienia na poszerzenie listy klientów i bez ubiegania się o zlecenia stałe, nie można utożsamiać z zamiarem jej rzeczywistego prowadzenia. Należy też wskazać, że wnioskodawczynie nie udowodniła deklarowanego przez organem rentowym zakresu podejmowanych prac w ramach swojej firmy, tj. by wykonywała średnio usługi dla dwóch klientów dziennie. Nie są ku temu wystarczające jej wyjaśnienia, jak i zeznania świadków. Słusznie zwrócił uwagę organ rentowy, że w toku postępowania wyjaśniającego wnioskodawczynie nie potrafiła wymieć nawet nazwiska klienta, którego dobrze знаła, tj. żony swojego kuzyna, u której miała często sprzątać, co też podważa jej wiarygodność, jak i wiarygodność świadka na tą okoliczność.

Z całą stanowczością, odnosząc się do twierdzeń odwołania, przyznać należy, że cel zarobkowy danej działalności nie zawsze zostaje zrealizowany pomimo dążenia do niego i wykonywania działalności w sposób racjonalny. Brak spodziewanego efektu w postaci dochodu i wystąpienie straty nie oznacza, że wykonywana działalność przestała być zarobkowa, jej charakter bowiem nie ulegnie zmianie tak długo, jak długo wykonujący ją będzie miał na względzie osiągnięcie zarobku z tej działalności. Takiego celu wnioskodawczynie, w ocenie Sądu, jednak nie miała już na etapie rejestracji działalności w maju 2015r. Jednocześnie podała, że myślała o nawiązaniu współpracy z gospodarstwami agroturystycznymi, jednak żadnych kroków w tym kierunku nie podjęła - ani w zakresie kontaktu z potencjalnymi klientami ani rozeznania się, czy w ogóle jest zapotrzebowane na taką współpracę. Wprost natomiast wskazywała, że poprzez rejestrację działalności gospodarczej miała w zamiarze uzyskać na tej podstawie zabezpieczenie finansowe w czasie spodziewanej niezdolności do pracy w związku z zaawansowaną ciążą, a jej planowanie skupiało się głównie na zapewnieniu pokrycia maksymalnych składek na ubezpieczenia społeczne z oszczędności, jakie uzyskała przed rozpoczęciem działalności gospodarczej. Jediną racjonalizacją podejmowanej działalności gospodarczej nie może być jednak uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego. W takiej bowiem sytuacji osiągnięcie zysku z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, polegało by tylko na pozyskiwaniu świadczeń z ubezpieczenia społecznego. Tymczasem świadczenia z ubezpieczenia mają być w istocie czymś wtórnym wobec przyczyny powstania ubezpieczenia, jaką jest prowadzenie działalności gospodarczej.

W tym stanie rzeczy wyłączenie wnioskodawczynie z obowiązkowych ubezpieczeń społecznych oraz dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego od dnia 1 maja 2015 r. z tytułu prowadzenia działalności gospodarczej, Sąd uznał za prawidłowe.

W konsekwencji Sąd Okręgowy oddalił odwołanie wnioskodawczynie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. jako niezasadne.

O kosztach zastępstwa procesowego Sąd orzekł na podstawie art. 98 k.p.c. w zw. z § 6 pkt 5 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z 28 stycznia 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (Dz. U.2013, poz.490 j.t.), mając na uwadze majątkowy charakter sprawy i niekwestionowaną przez wnioskodawczynię wartość przedmiotu sporu w wysokości 37 734 zł.